[2019] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 518

ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਟੇਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਸ਼ਿਵਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2007 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2176)

09 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2019

[ਆਰ. ਭਾਨੂਮਤੀ ਅਤੇ ਆਰ. ਸੁਭਾਸ਼ ਰੈਡੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸੂਟ:

ਟਾਈਟਲ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ - ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਕੱਦਮਾ - ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੜਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲੀਜ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੱਟਾ-ਲੀਜ਼ (ਐਕਸ.ਡੀ.-20) ਇਲਾਕੁਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪਟਵਾਰੀ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਸਨ - ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਡੀ -20 ਦੀ ਸਹੀਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ - ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ - ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ - ਕਿਹਾ: ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ 'ਤੇ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ-ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸੀ - ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਟਾਈਟਲ

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ - ਮੌਖਿਕ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੱਟਾ-ਲੀਜ਼ (ਐਕਸ ਡੀ - 20) ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ:

ਆਰਟੀਕਲ 136 - ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ - ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ - ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜ - ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ - ਰੱਖੀ ਗਈ: ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ - ਜਦੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਗਲਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

518

XXXXXX

ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਟੇਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰ 519

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872:

ਧਾਰਾ 58 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ - ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਤੱਥ - ਕੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ - ਕਿਹਾ ਗਿਆ: ਧਾਰਾ 58 ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 58 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 90 - ਅਨੁਮਾਨ - ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ - ਕਿਹਾ ਗਿਆ: ਅਦਾਲਤ 'ਇਹ ਮੰਨ ਸਕਦੀ ਹੈ' ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਸਲੀ ਹੈ - ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908:

ਜਾਂ. XLI ਨਿਯਮ 27 - ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ - ਜਦੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇ - ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਕੰਮ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼:

ਮਾਲੀਆ ਐਂਟਰੀਆਂ - ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ - ਹੋਲਡ: ਕੁਝ ਖਟੌਨੀਆਂ ਲਈ ਮਾਲੀਆ ਐਂਟਰੀਆਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਬਲਕਿ ਮਾਲੀਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਿਰਫ ਬਿਆਨ ਹਨ.

ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ

ਕਿਹਾ 1. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 10] [530-E]

ਮਹੇਸ਼ ਦੱਤਾਤ੍ਰੇਯ ਥਿਰਥਕਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ **(2009) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 141: [2009] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1122 - ਭਰੋਸੇਯੋਗ।**

2. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਸੀ। ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਜੋੜ ਕੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਪੱਟਾ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13] [531-D]

3. ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਠੇਕੇਦਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਪੱਟਾ-ਲੀਜ਼ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਟਾਈ/ਫਸਲ-ਵੰਡ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਲਈ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 14] [531-H; 532-A]

XXXXXX

ਨਗਿੰਦਾਸ ਰਾਮਦਾਸ ਬਨਾਮ ਦਲਪਤਰਾਮ ਇਚਾਰਮ ਉਰਫ ਬ੍ਰਿਜਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ **(1974) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 242: [1974] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 544;** ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਅਰੁਲਮਿਗੂ ਚੋਕਨਾਥ ਸਵਾਮੀ ਕੋਇਲ ਟਰੱਸਟ, ਵਿਰੁਧਨਗਰ ਬਨਾਮ ਚੰਦਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2017) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 702: [2017] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 473 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ.**

4. ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 58, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 58 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੇ। ਜਦੋਂ

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਆਰ' ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਇਸ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਬਟਾਈ/ ਫਸਲ-ਵੰਡ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਲਕੇਦਾਰ ਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਬੋਲੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸੰਮਤ 1986 ਭਾਵ 1929 ਈ. ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਵੀਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ-ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਲੀਜ਼ ਸੀ। ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਟਾ-ਲੀਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਪੱਟਾ ਧਾਰਕ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 15] [532-E-H; 533-A-B]

5. ਪੀ.ਡਬਲਯੂ -1 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ -2 ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ -1 ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ 40 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਬਲਪੁਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਵਸ ਗਏ ਸਨ। ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਸੰਮਤ 1986 (1929 ਈ.) ਵਿੱਚ, ਪਵੈਦਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਦੀ ਬੋਲੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਤਿਆਗ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਪਵਾਈਦਾਰ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। [ਪੈਰਾ 16] [533-C]

XXXXXX

ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਟੇਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰ 521

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿ ਸੰਮਤ 1986 (1929 ਈ.) ਵਿੱਚ, ਪਵੈਦਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਡੀ-20 [ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੱਟਾ] ਤੀਹ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 90 ਐਕਸ ਡੀ -20 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 90 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਤੀਹ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 90 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ "ਇਹ ਮੰਨ ਸਕਦੀ ਹੈ" ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੱਟਾ [ਉਦਾਹਰਨ ਡੀ -20] ਤੀਹ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 90 ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ

90 ਤਹਿਤ ਉਠਾਈ ਗਈ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। [ਪੈਰਾ 17-19][533-ਐਫ; 534-ਸੀ-ਈ]

7. ਸਾਲ 1955-56 (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪੀ-9) ਅਤੇ 1956-57 (ਸਾਬਕਾ ਪੀ-10) ਲਈ ਖਸਰਾ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਖਸਰਾ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 1950-51 ਤੋਂ 1954-55 (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪੀ-8) ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਖਸਰਾ ਵਿੱਚ 1960-61 (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪੀ-12), 196-66 (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪੀ-12), 196-66 (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪੀ-12), 196-64 ਤੋਂ 196-66 (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ) ਐਂਟਰੀਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੀਜ਼ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 20] [535-F-G]

XXXXXX

8. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੱਟਾ (ਐਕਸ ਡੀ -20) ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਵਾਈਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਲਾਮੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਲਾਕੀਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਦਾ

ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਸ ਡੀ -20 ਜਾਅਲੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੱਟਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 22 ਅਤੇ 23] [535-ਡੀ-ਈ; F-G]

9. ਜਿਹੜੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਭਾਵ 1955-56 ਅਤੇ 1956-57 ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਉਕਤ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਐਕਸ ਪੀ -21 (ਐਕਸ ਡੀ -20) ਪੱਟੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਲ ਇੰਸਪੈਕਟਰ (ਸਾਬਕਾ ਪੀ -3) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੱਟਾ ਇਲਾਕਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕਈ ਐਂਟਰੀਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਹਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਲੰਘਣਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 24] [536-C-E]

10. ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 17.7.1973 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਲ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ-ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪਟਵਾਰੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮਾਲ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਲ ਐਂਟਰੀਆਂ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈਆਂ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਐਕਸ ਡੀ

-1-ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। [ਪੈਰਾ 26] [538-B]

XXXXXX

ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਟੇਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰ 523

11. ਆਰਡਰ XLI ਨਿਯਮ 27 CPC ਦੇ ਤਹਿਤ, ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਮੌਖਿਕ ਹੋਣ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ, ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਕੇਵਲ ਤਿੰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਹਨ: (i) ਜਿੱਥੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ; (ii) ਲੋੜੀਂਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸਨ; ਅਤੇ (iii) ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਜਾਂ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਨ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕੇ। ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਿਹਨਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਾਧੂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 28] [539-C-E]

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਇਬਰਾਹਿਮ ਉਦੀਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, **(2012) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 148: [2012] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 35 - ਭਰੋਸੇਯੋਗ।**

ਕਰੇਵਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹੁਸੈਨਸਾਬ ਖਾਨਸਾਹਿਬ ਵਾਜੰਤਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2002) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 315;** ਰੂਪ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਥੇਲੀਆ **(1989) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 383: [1989] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 184 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

12. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਨੰਬਰ 131, 151, 161, 161, 162, 163, 41 ਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ-ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ (ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ) ਨੇ ਪਟਵਾਰੀ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਮਾਲ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਅਤੇ ਪਟਵਾਰੀ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ। ਐਸ.ਡੀ.ਓ. ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪੀ। ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਐਸਡੀਓ ਦੀ ਮਿਤੀ 21.10.1969 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੰਬਰ 41, 131, 162, 163 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 30] [540-G-H; 541-A-B]

13. ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਬਕਾ ਡੀ-1 ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਬਕਾ ਡੀ-1 (17.07.1973) ਵਿੱਚ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਬਕਾ ਡੀ-1 ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ

ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 31] [541-H; 542-A-D]

XXXXXX

14. ਕਿਉਂਕਿ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 17.07.1973 (ਐਕਸ. ਡੀ-1) ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋਰ ਦੋ ਵਾਧੂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦਾ ਮਿਤੀ 01.09.1962 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ - ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 250 ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ 21.11.1972 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਹ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। [ਪੈਰਾ 31] [542-D-E]

15. ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਐਕਸ. ਡੀ-1) ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰੱਖਦਿਆਂ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ-ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪਟਵਾਰੀ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਪਟਵਾਰੀ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 32] [542-G-H]

16. ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਪੱਟਾ 1954 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਲਾਕੀਦਾਰ ਪੱਟਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੱਟਾ 1954 ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੰਮਤ 1986 (1929 ਈ.) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਲਾਕੀਦਾਰ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੱਟੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਡੀ.ਡਬਲਯੂ -1

[ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ] ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਵਿੰਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਗੀਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਤਾਰੀਖ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਵਿਚੋਲੇ/ਜਗੀਰਦਾਰ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ, ਨੂੰ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਟਦਾਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੱਟਾ ਸਾਲ 1954 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਪਵਾਈਦਾਰ/ਇਲਾਕੀਦਾਰ ਕੋਲ ਪੱਟਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 39] [545-F-H; 546-A-D]

XXXXXX

ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਟੇਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ
ਸ਼ਿਵਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰ 525

17. ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਕਸ ਡੀ -20 ਦੀ ਸਹੀਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ 17.07.1973 ਦੇ ਐਕਸ-ਡੀ-1-ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਲੀਜ਼/ਪੱਟਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ 17.07.1973 ਨੂੰ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ

ਐਂਟਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਟਵਾਰੀ ਦੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। [ਪੈਰਾ 40] [546-F-H; 547-A]

18. ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ-ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬੋਝ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ-ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਟਾਈਟਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਭਾਵ ਪੱਟਾ-ਲੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਜੋੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਲੀਆ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਖਟੌਨੀਆਂ ਲਈ ਮਾਲੀਆ ਐਂਟਰੀਆਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਬਲਕਿ ਮਾਲੀਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਿਰਫ ਬਿਆਨ ਹਨ. ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। [ਪੈਰਾ 41] [547-B-D]

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਐਂਡ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਾਸਵੀ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2014) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 269: [2014] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 180 - ਭਰੋਸੇਯੋਗ।**

19. ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤੋਲਣਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੱਟੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੱਟਾ (ਐਕਸ ਡੀ -20) ਦੇਣਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 1929 ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਪੱਟੇ (ਐਕਸ ਡੀ -20) ਅਤੇ ਮਾਲ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 05.10.1969 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ 17.07.1973 ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡੀ-1- ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਐਸ.ਡੀ.ਓ ਦੀ ਮਿਤੀ 21.10.1969 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖੇ ਗਯਾ ਦੀਨ ਨੂੰ ਪੱਟਾ (ਐਕਸ. ਡੀ-20) ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ, ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵੰਸ਼ਜ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 42] [547-F-H; 548-A-B]

ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ		
[2009] 3 SCR 1122	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 10
[1974] 2 SCR 544	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 14
[2017] 5 SCR 473	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 14
(2002) 10 SCC 315	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 27
[1989] 2 SCR 184	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 27
[2012] 8 SCR 35	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 29
[2014] 1 SCR 180	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 41

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2007 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2176

1989 ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 174 ਵਿੱਚ ਜਬਲਪੁਰ ਵਿਖੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 05.02.2007 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

XXXXXX

ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਟੇਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰ 527

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸੁਬੋਧ ਮਾਰਕੰਡੇਆ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸੁਰੇਸ਼ ਸੀ. ਗੁਪਤਾ, ਬੀਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪੂਨਮ ਅਟੇ, ਰਾਹੁਲ ਅਗਰਵਾਲ, ਅਮਿਤ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਏ.ਕੇ. ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਅਕਸ਼ਤ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪੂਜਾ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਨਜੀਤ ਕਿਰਪਾਲ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠ ਦੁਵਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਆਰ. ਭਾਨੂਮਤੀ, ਜੇ.

ਇਹ ਅਪੀਲ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਜਬਲਪੁਰ ਵਿਖੇ 05.02.2007 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ 1989 ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 174 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 29-ਏ/85 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ

ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੱਟੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ/ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੱਟਾ ਦੇਣਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

2. **ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:** ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਸ਼ਿਵ ਨਾਥ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ/ਪੂਰਵਗਾਮੀ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 10 ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 41-1.39, 131-2.70, 162-0.17, 163-3.92 ਅਤੇ 164-2.15 ਕਿਤਾ 5 ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ 10.33 ਪਿੰਡ ਬੈਰਥ ਜਨਰਲ ਨੰਬਰ 78, ਤਹਿਸੀਲ ਗੋਪਦ ਬਨਾਸ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨੰਬਰ 164। ਰਾਮ ਸਹਾਏ ਅਤੇ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ - ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 41, 131, 132, 136/13, 135, 134/4, 137/27, 140/11, 142/2, 143, 146, 147, 162, 163/25, 164/4 ਅਤੇ 25 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 25 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 25 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਏ. ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਕਦੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਹੱਕ ਸੀ; ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਗਯਾ ਦੀਨ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਮਿਲੀ ਜੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਗਯਾ ਦੀਨ ਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਖਟੈਨੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਖਤੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ।

XXXXXX

3. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 10 ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਨੇ ਅਗਸਤ 1969 ਵਿੱਚ ਕੁਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਲਾਕੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਗਯਾ ਦਿਨ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਗਯਾ ਦਿਨ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਜਾਂਚ ਲਈ ਮਾਲ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪੀ ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਧਾਰਾ 145 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 351/142/69 ਵਿੱਚ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਨੂੰ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 162 ਅਤੇ 163 ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 164 ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਨੇ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 41 ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਰੋਕ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ।

4. ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਰਾਮ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਟਾਈ-ਫਸਲ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਾਰਨ, ਪੱਟਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਲੀਆ ਟੈਕਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਖਾਤਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਵੈਦਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ, ਗਯਾ ਦੀਨ ਦੀ ਬੋਲੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸੰਮਤ 1986 (1929 ਈ.) ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਲੀਜ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਖਟੌਨੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਝਲਕਦਾ ਹੈ।

5. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 02.07.1985 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗਯਾ ਦੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੱਟਾ-ਲੀਜ਼ (ਐਕਸ ਡੀ -20) ਰੱਖਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ 1950 ਤੋਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਨੁਮਾ ਦੀਨ ਦਾ ਇਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਸਾਬਕਾ ਡੀ-1) ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਹ ਤੱਥ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪਟਵਾਰੀ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੀਜ਼-ਪੱਟਾ (ਐਕਸ ਡੀ -20) ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇਲਾਕੀਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਗਯਾ ਦੀਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੀਹ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਸਰਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦਰਜ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਹਨੁੰਮਾਨ ਦੀਨ ਦਾ 1950 ਤੋਂ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ 17.10.1975 ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

XXXXXX

6. ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 03.04.1989 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਪੱਟਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲੀਜ਼ ਐਕਸ ਡੀ -20 ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੱਟੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਐਕਸ ਡੀ -20 ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਦੁਆਰਾ ਪੱਟਾ-ਲੀਜ਼ - ਐਕਸ ਡੀ -20 ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਦਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਐਕਸ ਡੀ -1 - ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖੇ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 41, 131, 162 ਅਤੇ 163 ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

7. ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਲਾਕੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੱਟਾ-ਲੀਜ਼ - ਐਕਸ ਡੀ -20 ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਲਾਕੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਛੱਡਣ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੱਟੇ (ਐਕਸ ਡੀ -20) ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

XXXXXX

8. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਬੋਧ ਮਾਰਕੰਡੇਯ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਏ.ਕੇ. ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਪੂਰਵਕ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

9. ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੱਟੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, 1929 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੱਟਾ (ਐਕਸ ਡੀ -20) ਦੇਣਾ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਐਕਸ.ਡੀ -20 ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

10. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਗਲਤ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਵੇਗੀ। [ਦੇਖੋ **ਮਹੇਸ਼ ਦੱਤਾਤ੍ਰੇਯ ਥਿਰਥਕਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ** (2009) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 141]

11. ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸ਼ਿਵ ਨਾਥ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਨੇ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 41-1.39, 131-2.70, 162-0.17, 163-3.92 ਅਤੇ 164-2.15 ਦੇ ਕੁੱਲ ਖੇਤਰ 10.33 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜਦੋਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡ ਹੋਈ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ ਨਾਥ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਦੋਵੇਂ ਅੱਧੇ-ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਏ।

XXXXXX

ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਟੇਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ
ਸ਼ਿਵਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਆਰ. ਭਾਨੂਮਤੀ, ਜੇ.] 531

12. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਾਮ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਪੱਟਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਰਾਮ ਸਹਾਏ ਅਤੇ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਪੱਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਲੀਆ ਟੈਕਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੀਜ਼

ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇਲਾਕੀਦਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 1929-ਸੰਮਤ 1986 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗਯਾ ਦੀਨ ਦੀ ਬੋਲੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੰਮਤ 1986 (1929 ਈ.) ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੱਟਾ ਐਕਸ ਡੀ -20 (ਐਕਸ ਪੀ -21) ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ।

13. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ ਹੈ। ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਜੋੜ ਕੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਪੱਟਾ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ -1- ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਲ ਪੱਟਾ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਸੀ, ਫਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਮਾਲ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 05.10.1969 (ਐਕਸ. ਪੀ-3) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟਦਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਗਯਾ ਦਿਨ ਹੈ। ਗਯਾ ਦਿਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ ਨਾਥ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ ਧਾਰਕਾਂ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਸ.ਪੀ.-3 ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖਟੌਨੀ ਨੰਬਰ 58/59 ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਰਾਮ ਸਹਾਏ ਅਤੇ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਕੁਰਮੀ ਦੇ ਨਾਮ ਜ਼ਮੀਨ ਨੰਬਰ 51/1.38, 162/0.17, 163/3.72, 164/2.65 ਅਤੇ 131/2.70 ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ **ਪੱਟਾ ਇਲਾਕਾ** ਗਯਾ ਦੀਨ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਸ.ਪੀ.-3-ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਐਕਸ.ਡੀ.-20-ਪੱਟੇ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 146/1960 ਮਿਤੀ 21.11.1960 ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ

ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੱਟੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਪਟਵਾਰੀ ਵੱਲੋਂ 10.01.1961 ਨੂੰ ਖਸਰਾ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ।

14. ਪੀ.ਡਬਲਯੂ -1 ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਟਾ-ਲੀਜ਼ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਠੇਕੇਦਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਪੱਟਾ-ਲੀਜ਼ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਟਾਈ-ਫਸਲ **ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਲਈ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ**। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੀਜ਼ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 2 (ਏ) 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ 'ਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖੰਡਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਪੱਟਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 58 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। **ਨਗੀਨਦਾਸ ਰਾਮਦਾਸ ਬਨਾਮ ਦਲਪਤਰਾਮ ਇਚਾਰਮ ਉਰਫ ਬ੍ਰਿਜਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ** (1974) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 242 ਅਤੇ **ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਅਰੁਲਮਿਗੂ ਚੋਕਨਾਥ ਸਵਾਮੀ ਕੋਇਲ ਟਰੱਸਟ, ਵਿਰੁਧਨਗਰ ਬਨਾਮ ਚੰਦਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ** (2017) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 702 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ

ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉਕਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

15. ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 58, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 58 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੇ। ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰਾ ਨੰ. (2) ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਸਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਰਾਮ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਇਸ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਬਟਾਈ-ਫਸਲ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਲਕੇਦਾਰ ਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗਯਾ ਦੀਨ ਦੀ ਬੋਲੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸੰਮਤ 1986 ਭਾਵ 1929 ਈ. ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਗਯਾ ਦੀਨ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਲੀਜ਼ ਸੀ। ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਪੱਟਾ-ਲੀਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਪੱਟਾ ਧਾਰਕ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ।

ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਟੇਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ
ਸ਼ਿਵਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਆਰ. ਭਾਨੂਮਤੀ, ਜੇ.] 533

16. ਪੀ.ਡਬਲਯੂ -1 ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਬਲਪੁਰ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ -1 ਨੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜਬਲਪੁਰ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਪਵਾਈਦਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਾਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਇਲਾਕੇਦਾਰ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ-1-ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ-2-ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ 40 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਬਲਪੁਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਵਸ ਗਏ ਸਨ। ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਸੰਮਤ 1986 (1929 ਈ.) ਵਿੱਚ, ਪਵੈਦਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ, ਗਯਾ ਦਿਨ ਦੀ ਬੋਲੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਗਯਾ ਦੀਨ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਤਿਆਗ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਪਵਾਈਦਾਰ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਗਯਾ ਦੀਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

17. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿ ਸੰਮਤ 1986 (1929 ਈ.) ਵਿੱਚ, ਪਵੈਦਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਗਯਾ ਦੀਨ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਵਾਈਦਾਰ ਨੇ ਗਯਾ ਦਿਨ ਨੂੰ ਪੱਟਾ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੱਟਾ-ਐਕਸ ਡੀ-20 ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪੀ-21) ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਸ. ਡੀ-20 ਮਾਣਯੋਗ ਸ੍ਰੀ ਰਾਏ ਸਾਹਿਬ ਚੁਰਹਾਟ, ਹਲਕਾ ਪਟਵਾਰੀ ਨੰਬਰ 1, ਖੇਤਰ ਚੁਰਹਾਟ, ਰਾਜ ਰੀਵਾ, ਸਥਾਨ ਮੌਜਾ ਕੋਦਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਮਤ 1986 ਵਿੱਚ ਗਯਾ ਦੀਨ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕਿਸਾਨ/ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਵਜੋਂ ਪੱਤਾ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰੀ ਹੈ। ਐਕਸ-ਡੀ-20 ਤੋਂ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 146/1960 ਮਿਤੀ 21.11.1960 ਅਨੁਸਾਰ ਪਵੈਦਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਰੀਅਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਵਾਈ ਖਸਰਾ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟਵਾਰੀ ਵੱਲੋਂ 10.01.1961 ਨੂੰ ਐਕਸ ਡੀ-20 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ।

XXXXXX

18. ਗਯਾ ਦੀਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਡੀ-20-ਪੱਟਾ ਇਲਾਕੇਦਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 1929 ਵਿੱਚ ਗਯਾ ਦੀਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਗਯਾ ਦੀਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੀਹ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਰਾਣੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ

ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਡੀ-20-ਪੱਟਾ ਅਸਲੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

19. ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਡੀ-20 ਤੀਹ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 90 ਐਕਸ ਡੀ -20 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 90 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਤੀਹ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 90 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ "ਇਹ ਮੰਨ ਸਕਦੀ ਹੈ" ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਗਯਾ ਦੀਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੱਟਾ ਸੰਮਤ 1986 (1929 ਈ.) ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਤੀਹ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 90 ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 90 ਤਹਿਤ ਉਠਾਈ ਗਈ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

20. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਖਸਰਾ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਲ 1955-56 (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪੀ-9) ਅਤੇ 1956-57 (ਸਾਬਕਾ ਪੀ-10) ਲਈ ਖਸਰਾ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਖਸਰਾ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 1950-51 ਤੋਂ 1954-55 (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪੀ-8) ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਖਸਰਾ ਵਿੱਚ 1960-61 (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪੀ-12), 1963-66 (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪੀ-12), 1963-66 (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪੀ-12), 196-64 ਤੋਂ 196-66 (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ) ਐਂਟਰੀਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਹਨ। ਲੀਜ਼ ਗਯਾ ਦਿਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ

ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

21. ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਲ 1952-53 (ਉਦਾਹਰਨ ਪੀ-2) ਲਈ ਖਟੌਨੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਸਾਲ 1950-51 ਤੋਂ 1954-55 (ਸਾਬਕਾ ਪੀ-8) ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1960-61 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਖਸਰਾ 1950-51 ਤੋਂ 1954-55 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵਿੰਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਗੀਰਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 1952 (ਵਿੰਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਐਕਟ) 30.07.1953 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਐਕਸ ਡੀ -20 (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪੀ -21) - ਰੀਵਾ ਰਾਜ ਮਾਲਗੁਜਰੀ ਅਤੇ ਕਸ਼ਤਕਾਰੀ ਐਕਟ, 1935 (ਰੀਵਾ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਐਂਡ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1935) ਦੀ ਧਾਰਾ 44 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਵੈਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਪੁਰਖਿਆਂ ਗਯਾ ਦਿਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਬਕਾ ਡੀ-20 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਵਾਈਦਾਰ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਲੀਜ਼ (ਐਕਸ ਡੀ -20) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਲੀਜ਼ (ਐਕਸ ਡੀ -20) ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਲਾਕੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

XXXXXX

22. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੱਟਾ (ਐਕਸ ਡੀ -20) ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਵਾਈਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਲਾਮੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਲਾਕੀਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਗਯਾ ਦੀਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ।

23. ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ/ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਸ ਡੀ -20-ਪੱਟਾ ਜਾਅਲੀ ਹੈ। ਪੈਰਾ-ਨੰ. ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ (4) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ/ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗਯਾ ਦੀਨ ਨੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਇਲਾਕਾ ਚੁਰਹਾਟ ਤੋਂ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗਯਾ ਦਿਨ ਕਦੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਸ ਡੀ -20 ਜਾਅਲੀ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਗਯਾ ਦੀਨ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਇਲਾਕਾ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੈਰਾ ਨੰ. (5), ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਅਲੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਪੱਟਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਨੇ ਪਿੰਡ ਬੈਰਥ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੰਬਰ 41, 131, 162, 163 ਅਤੇ 164 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰ (ਪੱਟਾ) ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਮਾਲ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਮਾਲ ਇੰਸਪੈਕਟਰ (ਸਾਬਕਾ ਪੀ-3) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਮ ਸਹਾਏ ਅਤੇ

ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਦੇ ਨਾਮ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਪੱਟਾ ਇਲਾਕਾ ਗਯਾ ਦੀਨ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਮਾਲ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 146/1960 ਮਿਤੀ 21.11.1960 ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੱਟੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਪਟਵਾਰੀ ਵੱਲੋਂ 10.01.1961 ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਸਰਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵਗਾਮੀ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਮਾਲ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਐਕਸ ਪੀ-3-ਰਿਪੋਰਟ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੱਟਾ-ਐਕਸ ਡੀ-20 ਗਯਾ ਦੀਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

24. ਜਿਹੜੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਭਾਵ 1955-56 ਅਤੇ 1956-57 ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਉਕਤ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਐਕਸ ਪੀ -21 (ਐਕਸ ਡੀ -20) ਪੱਟੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਲ ਇੰਸਪੈਕਟਰ (ਸਾਬਕਾ ਪੀ -3) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੱਟਾ ਇਲਾਕਾ ਗਯਾ ਦਿਨ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਐਂਟਰੀਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਹਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਲੰਘਣਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ।

25. **ਐਕਸ. ਡੀ-1- ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਮਿਤੀ 17.07.1973 ਦਾ ਆਦੇਸ਼:** - ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ - ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟਵਾਰੀ ਨੇ ਖਸਰਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ, ਸ਼ਿਵ ਨਾਥ ਅਤੇ ਜੈਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਗਸ਼ਤੀ - ਖਸਰਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਨੰਬਰ 131,151,161,162,163 ਅਤੇ 411. ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੁਆਰਾ 28.07.1971 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ-ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਬੰਧਤ ਖਸਰਾ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਲ 1963-64 ਤੋਂ 1968-69 ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ-ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਖਸਰਾ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਸੋਧ ਵਿੱਚ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

XXXXXX

26. ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਲਟ ਸੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮਿਤੀ 17.07.1973 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਸ.ਡੀ.ਓ ਦੀ ਮਿਤੀ 21.10.1969 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਪਟਵਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਸਾਬਤ

ਹੋਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ-ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਤ ਸਵਰੂਪ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਰੀਵਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ।

ਰੀਵਾ, ਐਮ.ਪੀ.

ਕੇਸ ਨੰਬਰ 52/ਏ.61/71-73: ਮਿਤੀ 17.07.1973

.....

2. ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਏ. ਹਨੂੰਮਾਨ ਨੇ 19.09.1969 ਨੂੰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਸਿੱਧੀ ਕੋਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟਵਾਰੀ ਨੇ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 131, 151, 161, 162, 163 ਅਤੇ 41 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗਸ਼ਤੀ-ਖਸਰਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਰਜ਼ੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਐਸ.ਡੀ.ਓ. ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ। **ਐਸ.ਡੀ.ਓ. ਨੇ ਆਪਣੀ 21.10.1969 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਰਾਹੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਸਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਪਟਵਾਰੀ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਇੰਟਰਪੋਲੇਸ਼ਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ. ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪਾਇਆ, ਪਰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਆਰਡਰ ਸ਼ੀਟ ਮਿਤੀ 23.10.1969)। ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ 28.07.1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਸਾਲ 1963-64 ਤੋਂ 1968-69 ਲਈ ਖਸਰਾ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਐਸ.ਡੀ.ਓ. ਦੀ ਮਿਤੀ 21.10.1969 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟਵਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਸੀ।** ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ

ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਮ.ਪੀ. ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕੋਡ, 1959 ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

3. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕੋਡ, 1959 ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਤਹਿਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੇ।

XXXXXX

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੁਆਰਾ 28.07.1971 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਟੱਲ ਤਰਕ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਆਖਰਕਾਰ, ਪਟਵਾਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਨਿਰਧਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਲ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ-ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪਟਵਾਰੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮਾਲ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਲ ਐਂਟਰੀਆਂ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈਆਂ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਐਕਸ ਡੀ -1-ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ।

27. **ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ:** - ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਅਸਲ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਹਾਰ ਗਏ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਉਹ

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਵਾਧੂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 01.09.1962 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ 21.11.1972 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ: -

S.No|	ਦਸਤਾਵੇਜ਼	ਟਿੱਪਣੀਆਂ
1	01.09.1962 - ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਗੋਪਦ ਬਨਾਸ ਨੇ ਸ਼ਿਵਨਾਥ ਪੁੱਤਰ ਰਾਮ ਸਹਾਏ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵਨਾਥ ਪੁੱਤਰ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਵੱਲੋਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕੋਡ, 1959 ਦੀ ਧਾਰਾ 250 ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ।	ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪੱਟਾ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗਾਈਦੀਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ।
2	28.07.1971 - ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਗੋਪਦ ਬਨਾਸ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 26 A74/70-71 ਵਿੱਚ ਹਨੂੰਮਾਨ ਪੁੱਤਰ ਗਾਇਦੀਨ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ	-
3	21.11.1972 - ਕਲੈਕਟਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼	-

XXXXXX

ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਟੇਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ

ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਆਰਡਰ XLI ਨਿਯਮ 27 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੋਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਥਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਨੋਵੋ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਲਗਭਗ 49 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਾ ਤਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਨਾ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ **ਕਰੇਵਵਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ** ਬਨਾਮ **ਹੁਸੈਨਸਾਬ ਖਾਨਸਾਹਿਬ ਵਾਜੰਤਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ** (2002) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 315 ਅਤੇ **ਰੂਪ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਥੇਲੀਆ** (1989) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 383 ਅਤੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

28 ਆਰਡਰ XLI ਨਿਯਮ 27 CPC ਦੇ ਤਹਿਤ, ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਮੌਖਿਕ ਹੋਣ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ, ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਕੇਵਲ ਤਿੰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਹਨ: (i) ਜਿੱਥੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ; (ii) ਲੋੜੀਂਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸਨ; ਅਤੇ (iii) ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਜਾਂ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਨ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕੇ। ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੇਠਲੀ

ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਿਹਨਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਾਧੂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

29. **ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਇਬਰਾਹਿਮ ਉਦੀਨ ਅਤੇ ਹੋਰ**, (2012) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 148 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ:

"36. ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਯਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਵਜੋਂ, ਆਰਡਰ 41 ਨਿਯਮ 27 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ .ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਧਿਰਾਂ, ਅਧਿਕਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਜਦੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਵੇਕ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਹੈ ਜੋ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। (ਦੇਖੋ ਕੇ. ਵੈਂਕਟਰਮਈਆ ਬਨਾਮ ਏ. ਸੀਤਾਰਾਮ ਰੈੱਡੀ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1963 ਐਸ.ਸੀ. 1526, ਗ੍ਰੇਟਰ ਬੰਬੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਲਾਲਾ ਪੰਚਮ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1965 ਐਸ.ਸੀ. 1008, ਸੁੰਦਾ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰਲਾਲ (1975) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 698 ਅਤੇ ਸਈਦ ਅਬਦੁਲ ਖਾਦਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮੀ ਰੈਡੀ (1979) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 601.)

XXXXXX

37. ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਨੁਕਤਾ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਧਿਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੇਂ ਮੌਕੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। (ਦੇਖੋ ਹਾਜੀ ਮੁਹੰਮਦ ਇਸ਼ਾਕ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ। ਇਕਬਾਲ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ। ਅਲੀ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ (1978) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 493)

.....

40. ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਗਲਤ ਸਲਾਹ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ "ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਰਨ" ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕੁਝ ਸਬੂਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

"47. ਜਿੱਥੇ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਜੋੜਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਕੇਸ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਬੱਦਲ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

30. ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 17.07.1973 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਐਸ.ਡੀ.ਓ ਦੀ ਮਿਤੀ 21.10.1969 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ

ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਹਾਂ। ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਕੋਲ ਦਾਇਰ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 26ਏ74/70-71 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ-ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਕਲੈਕਟਰ, ਸਿੱਧੀ ਕੋਲ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਿੰਡ ਬੈਰਥ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੰਬਰ 131, 151, 161, 161, 162, 163, 41 ਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ-ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਿਵ ਨਾਥ ਅਤੇ ਜੈਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ) ਨੇ ਪਟਵਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਬੰਸ਼ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮਾਲ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਅਤੇ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਐਸ.ਡੀ.ਓ. ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪੀ। ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਐਸ.ਡੀ.ਓ. ਦੀ ਮਿਤੀ 21.10.1969 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੰਬਰ 41, 131, 162, 163 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ (ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ, ਸ਼ਿਵ ਨਾਥ, ਜੈਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ) ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨੀ ਗਈ ਸੀ:

XXXXXX

ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਟੇਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ
ਸ਼ਿਵਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਆਰ. ਭਾਨੂਮਤੀ, ਜੇ.] 541

9. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਾਲ 1968-69 ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਖਸਰਾ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਪੈਰਾ 8 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਲ 1963-64 ਤੋਂ 1967-68 ਤੱਕ ਦੇ ਖਸਰਾ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੰਬਰ 41 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖਸਰਾ ਦੇ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 12 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, "ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ, ਸ਼ਿਵਨਾਥ

ਕੁਰਮੀ, ਦੇਹ 41/1.39" ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ..... ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੰਬਰ 41, 151, 162 ਅਤੇ 163 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ, ਸ਼ਿਵਨਾਥ ਅਤੇ ਜੈਰਾਜ ਕੁਮਰੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ।

10. ਹੁਣ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਿਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਸਾਲ 1961-62, 1962-63 ਲਈ ਖਸਰਾ ਮੰਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨੰਬਰ 131 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗੈਰ-ਬਿਨੈਕਾਰ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਗਏ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਟਵਾਰੀ ਹਲਕਾ ਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਸਾਲ 1963-64 ਤੋਂ 1968-69 ਤੱਕ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੰਬਰ 41, 151, 161, 162 ਅਤੇ 163 'ਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਲ 1962-63 ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

XXXXXX

31. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 26A74/70-71 ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉੱਥੇ ਸਨ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਕਿ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਸ ਨੰਬਰ 52ਏ 61/71-73 ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਰੀਵਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ 17.07.1973 ਨੂੰ ਐਕਸ-ਡੀ-1 ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਬਕਾ ਡੀ-1 (17.07.1973) ਵਿੱਚ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਬਕਾ ਡੀ-1 ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 17.07.1973 (ਸਾਬਕਾ ਡੀ-1) ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋਰ ਦੋ ਵਾਧੂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦਾ ਮਿਤੀ 01.09.1962 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ - ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 250 ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ 21.11.1972 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਹ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

32. ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 17.07.1973 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 250 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ-ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਪੁਰਖੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ

ਗਯਾ ਦੀਨ/ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਐਕਸ. ਡੀ-1) ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰੱਖਦਿਆਂ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ-ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪਟਵਾਰੀ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਪਟਵਾਰੀ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ।

XXXXXX

ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਟੇਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ
ਸ਼ਿਵਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਆਰ. ਭਾਨੂਮਤੀ, ਜੇ.] 543

33. **ਸੀਮਾ: -** ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਸੀ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ 17.10.1975 ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਾਲ 1929 ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਗਿਆ ਦਿਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੱਟਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਾਲ 1935 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਰੀਵਾ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਾਲ 1952 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਜਗੀਰਦਾਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰਾਜ ਦਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 02.11.1960 ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਦਾ ਨਾਮ ਭੂਮੀਸਵਾਮੀ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ,

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ / ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਸਤ, 1969 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗਯਾ ਦੀਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ 06.11.1974 ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ, ਭਾਵ ਧਾਰਾ 145 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।

34. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿੰਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਗੀਰਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 23.06.1953 ਨੂੰ ਤਤਕਾਲੀ ਵਿੰਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੀਆਂ ਜਗੀਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ, ਇਲਾਕੀਦਾਰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਪੱਟਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦਲੀਲ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਰੀਵਾ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਐਂਡ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1935 (ਰੀਵਾ ਐਕਟ) ਅਤੇ ਵਿੰਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਐਕਟ, 1952 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

35. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 1929 ਵਿੱਚ, ਰੀਵਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕੋਡਬੱਧ ਮਾਲੀਆ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। 1935 ਵਿੱਚ, ਰੀਵਾ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਰੀਵਾ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਐਂਡ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1935 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਰੀਵਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੋਟਿਸਾਂ, ਨਿਯਮਾਂ, ਸਰਕੂਲਰਾਂ, ਆਦੇਸ਼ਾਂ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਉਕਤ ਐਕਟ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ; ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਕਤ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿਵੇਂ ਪੱਟਾ ਦੇਣਾ ਆਦਿ ਬਚ ਗਏ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ

ਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰੀਵਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਗਯਾ ਦਿਨ ਨੂੰ ਪੱਟਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਰੀਵਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ, ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਰੀਵਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 46 ਅਤੇ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। 1948 ਵਿੱਚ, ਰੀਵਾ ਰਾਜ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਿੰਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ। 1952 ਵਿੱਚ, ਵਿੰਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਨੇ ਵਿੰਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਗੀਰਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 1952 ਦੁਆਰਾ ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਿੰਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਜਗੀਰਦਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਹ ਪਟਦਾਰ-ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ।

XXXXXX

36. ਰਾਜ ਪੁਨਰਗਠਨ ਐਕਟ, 1956 ਦੁਆਰਾ, ਵਿੰਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵੱਡੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਨੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕੋਡ, 1959 (ਐਮ.ਪੀ. ਕੋਡ) ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵਗਾਮੀ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਵਿੰਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਟਦਾਰ-ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 158 (1) (ਡੀ) (ਆਈ) ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੂਮੀਸਵਾਮੀ ਬਣ ਗਏ। ਐਮ.ਪੀ. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 109 ਅਤੇ 110 ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

37. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਆਈਲਾਕਾ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਵਾਈਦਾਰ ਨੂੰ ਰੀਵਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 44 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਉਕਤ ਲੀਜ਼ (ਐਕਸ ਡੀ -20) ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੀਵਾ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਐਂਡ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1935 ਦੀ ਧਾਰਾ 44 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"44. ਪੱਟਾ ਵੰਡਣਾ- (1) ਕੋਠਾਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਟਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ:-

.....

(2) ਪਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਅਕਤੀ ਪੱਟਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ:-

(ਓ) ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਸੋਧ ਵੇਲੇ - ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ,

(ਅ) ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਦੌਰਾਨ –

ਪਵਾਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਵਾਈਦਾਰ ਉਪ-ਪਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ;

ਆਪਣੀ ਉਪ-ਪਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਪ-ਪਵਾਈਦਾਰ;

ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀ;

ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਹਿਣਾ;

ਇਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ;

ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਜਿਸਨੂੰ ਪਵਾਈ ਜਾਂ ਉਪ-ਪਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ;

.....”

XXXXXX

38. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ (ਡੀ.ਡਬਲਯੂ -1) ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਤੱਥ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਲ 1954 ਵਿੱਚ, ਪੱਟਾ ਗਯਾ ਦਿਨ (ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ (ਡੀ.ਡਬਲਯੂ -1) ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਪੱਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਦੀ ਉਮਰ 35 ਸਾਲ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਾਲ 1954 ਵਿੱਚ ਗਯਾ ਦਿਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੱਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਪਵਾਈ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਗਯਾ ਦਿਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੱਟਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ 1984 ਵਿਚ ਡੀ.ਡਬਲਯੂ -1 ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ 65 ਸਾਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਡੀ.ਡਬਲਯੂ -1 ਦਾ ਜਨਮ 1919 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਡੀ.ਡਬਲਯੂ -1 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੱਟਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਉਮਰ 35 ਸਾਲ ਸੀ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਪੱਟਾ 1954 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ (ਡੀ.ਡਬਲਯੂ -1 ਦਾ ਜਨਮ 1919 + 35 = 1954) ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਪਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਿੰਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 23.06.1953 ਨੂੰ ਤਤਕਾਲੀ ਵਿੰਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਜਗੀਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਪਵਾਈਦਾਰ/ਆਈਲਾਕੇਦਾਰ/ਜਗੀਰਦਾਰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੱਟਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਪੱਟਾ ਸਾਲ 1954 ਵਿੱਚ ਗਯਾ ਦਿਨ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

39. ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕਿ 1954 ਵਿੱਚ ਗਯਾ ਦੀਨ ਨੂੰ ਪੱਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਲਾਕੀਦਾਰ ਪੱਟਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਗਯਾ ਦੀਨ ਨੂੰ ਪੱਟਾ 1954 ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੰਮਤ 1986 (1929 ਈ.) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਲਾਕੀਦਾਰ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੱਟੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਡੀ.ਡਬਲਯੂ -1-ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵਿੰਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਜਗੀਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਤਾਰੀਖ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਵਿਚੋਲੇ/ਜਗੀਰਦਾਰ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ, ਨੂੰ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਟਦਾਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿੰਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਗੀਰਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

XXXXXX

28. ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਕਬਜ਼ੇਦਾਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। (1) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਜਗੀਰ-ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਮਾਲ

ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਟਦਾਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪਿੰਡ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿਚਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰ ਜਾਂ ਖੁਦਕਸ਼ਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਧਾਰਾ 22 ਅਧੀਨ ਜਗੀਰਦਾਰ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਰੋਵ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਜਿਸ ਦਾ ਜਗੀਰਦਾਰ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਗਯਾ ਦਿਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੱਟਾ ਸਾਲ 1954 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਪਵਾਈਦਾਰ/ਆਈਲਾਕੇਦਾਰ ਕੋਲ ਪੱਟਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

40. <u>ਰੀ: ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ: ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ: -</u> ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਹਾਏ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਹਾਏ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲੀਜ਼ ਡੀਡ-ਐਕਸ.ਡੀ.-20 ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਾਬਕਾ ਡੀ -20 ਦੀ ਸਹੀਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ

ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ 17.07.1973 ਦੇ ਐਕਸ-ਡੀ-1-ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ 28.07.1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਗਯਾ ਦਿਨ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਲੀਜ਼/ਪੱਟਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਗਯਾ ਦੀਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ 17.07.1973 ਨੂੰ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਟਵਾਰੀ ਦੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ।

XXXXXX

ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਟੇਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ
ਸ਼ਿਵਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਆਰ. ਭਾਨੂਮਤੀ, ਜੇ.] 547

41. ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ-ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬੋਝ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਟਾਈਟਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਭਾਵ ਪੱਟਾ-ਲੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਜੋੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਲੀਆ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਖਟੌਨੀਆਂ ਲਈ ਮਾਲੀਆ ਐਂਟਰੀਆਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਬਲਕਿ ਮਾਲੀਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਿਰਫ ਬਿਆਨ ਹਨ. ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਸਾਬਤ

ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ-ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ **ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਵਾਸਵੀ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ** (2014) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 269 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

"15. ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ 'ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੇਸ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

42. ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤੋਲਣਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੱਟੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੱਟਾ (ਐਕਸ ਡੀ -20) ਦੇਣਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 1929 ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਪੱਟੇ (ਐਕਸ ਡੀ -20) ਅਤੇ ਮਾਲ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 05.10.1969 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ 17.07.1973 ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡੀ-1-ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਐਸ.ਡੀ.ਓ ਦੀ ਮਿਤੀ 21.10.1969 ਦੀ

ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖੇ ਗਯਾ ਦੀਨ ਨੂੰ ਪੱਟਾ (ਐਕਸ ਡੀ -20) ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ, ਗਯਾ ਦੀਨ ਅਤੇ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀਨ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

XXXXXX

43. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, 1989 ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 174 ਮਿਤੀ 05.02.2007 ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 68-ਏ/75 ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਲਾਗਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ।

ਕਲਪਨਾ ਕੇ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi